

УДК 7.012:001.891

ЛІНІЙНА ПЕРСПЕКТИВА В КОМПОЗИЦІЯХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

ПРАСОЛ Станіслав, ЧУПРИНА Наталія, РЕВУН Олена
Київський національний університет технологій і дизайну, Київ, Україна
prasol.si@knutd.edu.ua

Надано результати дослідження використання лінійної перспективи художниками Раннього Ренесансу. Метою стало аналіз вибору композиційних рішень зображень на площині навколишнього світу таким, яким він видаються художнику. Малюнок і перспективні побудови є різними засобами відтворення. Побудова перспективних зображень завжди впливає суто з геометричних систем. У малюванні ж, навпаки, художник керується суб'єктивними оцінками і судженнями, звертаючись до геометричних схем лише як до допоміжного засобу, що сприяє правильній передачі композиції задуманих зображень.

Ключові слова: лінійна перспектива, точки збігу, лінія горизонту, живопис, композиція.

ВСТУП

Побудова перспективних зображень потребує спеціальних знань. Тому поряд з розробкою строгих математичних основ теорії перспективи художники періоду Раннього Ренесансу намагалися розробити і прості практичні методи використання перспективних побудов. У своїй практиці вони застосовували геометричні побудови лише як допоміжний засіб, що сприяє правильній передачі композиції задуманих зображень. Але звідси, проте, не випливало, що правила ці суворо дотримувались у всіх без винятку випадках і що випадкові або навмисні відступи від них повинні неминуче призводити до зниження художнього рівня твору. Найчастіше порушення правил геометричної перспективи не кидається в очі глядачеві, а виявляється лише при спеціальному аналізі картини.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Проведення порівняльного аналізу живописних робіт митців, надасть змогу відстежити розвиток знання перспективних побудов у художників Раннього Ренесансу та зацікавити для кращого засвоєння матеріалу з перспективи, на прикладах робіт відомих художників.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

На полотні Никколо Семитеколо, Св. Себастьян підбадьорює двох християн перед судом імператорів (рис. 1), Схематичне, але перспективне зображення залу добре передає глибину простору хоча наявність декількох точок сходу паралельних ліній не сприяє загальній цілісності твору і про

єдиний ракурсі тут не може йтися. На зображенні використано умовні прийоми (ярусна композиція), які використовувались митцями того часу.

Рис. 1. Никколо Семитеколо. Св. Себастьян підбадьорює двох християн перед судом імператорів

На фресці Джусто де Менабуой – Брак в Кане (рис. 2) зображений досить великий зал, оточений лоджіями, в якому за столом сидять гості. У горизонтальному ряду зображена Марія і з нею чотири жінки – символи чотирьох чеснот. Лоджія заднього плану підкреслює ритміку фігур. Крайній зліва за столом – Ісус, він зі смиреним гідністю звертається до слуг. Стіл у вигляді букви Г написаний в перспективі і підсилює глибину простору. Лоджії з лівої сторони побудовані способом пропорційного ділення.

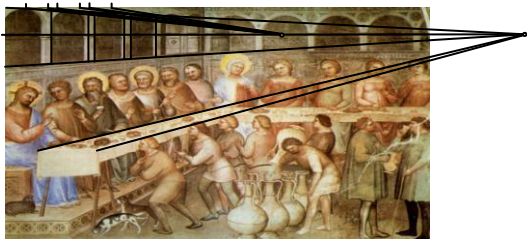

Рис. 2. Джусто де Менабуой. Брак в Кане 1376-1378

Картина Джотто ди Бондоне. Благословення Анни (рис. 3) відрізняється драматизмом і життєвої переконливості образів, сміливою побудовою простору, простотою і в той же час виразністю жестів і ракурсів, світлим, святковим колоритом. Вплив митця на глядача був тим сильніший, чим природніші і реалістичніші були художні прийоми Джотто, що поставив перед собою завдання зображення реального тривимірного простору. Не володіючи знанням наукової перспективи, примітивними, здавалося б, засобами Джотто досяг небувалого для мистецтва свого часу ефекту, одним з перших ввівши в живопис зображення інтер'єру.

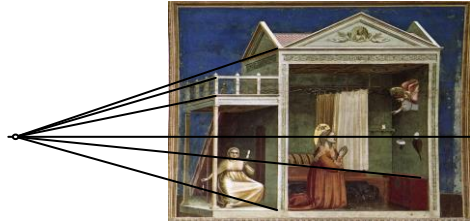

Рис. 3. Джотто ди Бондоне. Благословление Анни. 1303–1305

Винахід належно заснованої на математиці системи лінійної перспективи є визначальним досягненням італійського Відродження початку 15 ст., але вже готичне мистецтво добре просунулось у натуралістичному зображенні відстані та об'єму. У бургундській мініатюрі середини 15-го ст. (рис. 4) митець, здається, намагався продемонструвати свою майстерність у зображенні будівель та блоків каміння під кутом та впорядкуванні сцен на різних відстанях. Але його загальна спроба зменшити розмір більш віддалених елементів є несистематичною.

Рис. 4. Відновлення Єрусалимського храму. Біля 1460

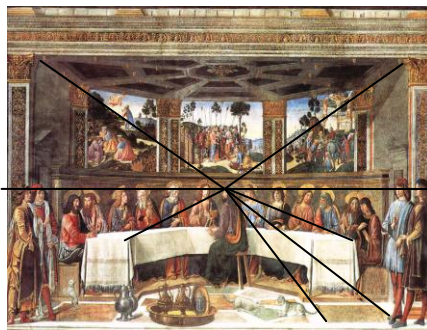

Рис.5. Козимо Росселлі. 1481-1482

«Тайна вечерея» Козимо Росселлі (рис. 5) написана в другій половині п'ятнадцятого сторіччя. Тут вже лінійна перспектива використовується художником. Головна точка картини розміщена в центрі над головою Христа, що ліворуч, викривлені для врівноваження перспективних спотворень. Цій картині не вистачає свіжості в композиції та суворого дотримання теоретичних знань.

ВИСНОВКИ

На прикладі відомих робіт митців періоду Раннього Ренесансу добре відстежується тенденція правильної побудови, що виконується за усіма правилами лінійної перспективи. З урахуванням рішень художників, обиралися оптимальні композиційні рішення (головна точки картини, лінія горизонту та ін.), що мали на меті зосередження уваги глядача, відповідно до яких відтворювалось чітке і правдоподібне зображення. Проведення порівняльного аналізу відомих живописних полотен, є цікавою вправою для оволодіння та засвоєння матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прасол С.І. Композиції перспективних побудов в творах живопису. Упор.: С.І. Прасол. Міжвідомчий науково-технічний збірник «Технічна естетика і дизайн». Вип. №16.: К. : КНУБА, 2019р. 124с.
2. Прасол С.І. Теоретичні засади перспективної побудови композиції творів живопису. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 48. С. 38-42.
3. Струмінська Т.В. Прасол С.І. Метод пошуку творчих рішень, як засіб створення нових диайн-об'єктів. Вісник КНУТД. 2015. №2. С. 172-175.

PRASOL S., CHUPRINA N., REVUN O.

LINEAR PERSPECTIVE IN THE COMPOSITION OF THE ARTISTIC WORK

The results of a study of the use of linear perspective by artists of the Early Renaissance are presented. The aim was to analyze the choice of compositional solutions of images on the plane of the surrounding world as it appears to the artist. Drawing and perspective constructions are different means of reproduction. The construction of perspective images always follows purely from geometric systems. In painting, on the contrary, the artist is guided by subjective assessments and judgments, turning to geometric schemes only as an aid that promotes the correct transfer of the composition of the intended images.

Key words: *linear perspective, coincidence points, horizon line, painting, composition.*